

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij

Tradicijska glazba u programu nastave glazbe učenika mlađe školske dobi

Diplomski rad

Predmet: Metodika glazbene kulture
Mentor: doc. dr. sc. Jasna Šulentić Begić
Student: Dragana Žarković
Matični broj: 1756
Modul: A, razvojni smjer

Osijek
rujan, 2015.

TEORIJSKI DIO

- tradicijska/narodna/folklorna glazba – glazba seoske i gradske sredine
- sastavni dio ljudske svakodnevice: prati rad, društvena okupljanja, obrede i običaje

Etnomuzikologija – proučavanje tradicijske glazbe

- etnomuzikolozi – Franjo Ksaver Kuhač; Božidar Širola, Vinko Žganec, Jerko Bezić...

	PJESME	INSTRUMENTI	PLESOVI
AUSTRIJA	jodlanje (<i>Jodler</i>), pripovjedne pjesme (<i>Schnadahüpfli</i>), narodne pjesme (<i>Volkslied</i>): balade (<i>Liederweiber</i>), crkvene, vojničke - dur i mol tonalitet	violina, kontrabas, citra, harfa, cimbali, gitara, dijatonska harmonika, klarinet, flauta, rog, truba	pučki plesovi <i>Ländler</i> , poskoč(n)ica <i>Schnaderhüpfli</i>
ŠVICARSKA	jodlanje (<i>Jodel</i>): prirodno jodlanje (<i>Naturjodel</i>) i jodlanje – trozvuk (<i>Gradhäba</i>), alpsko dozivanje stoke (<i>Chuäreiheli</i> , <i>Löckler</i>), radosna vika (<i>Jützli</i>), dječje pjesme i uspavanke	puhački instrumenti, bubanj	razne varijacije na poskoč(n)icu <i>Schnaderhüpfli</i>
ŠVEDSKA	vokalna tehnika <i>kulning</i> , dječje i pastirske pjesme (<i>smavisor</i>), uspavanke, balade, pjesme na letcima (<i>skillingtryck</i>) - mol tonalitet	klepetaljke, lira sa 6, tj. 7 žica, životinjski rogovi, <i>dulcimer</i>	ples s mačevima, ples vatre
SLOVAČKA	radne, plesne, obredne - kvarta, pentakord, dur, mol - višeglasje, <i>podhalanska ljestvica</i>	<i>zlobcoky</i> , <i>rifovd</i> , <i>handdrska</i> , <i>dvojačky</i> , <i>fujara trombita</i> , <i>gajdy</i>	<i>frišky</i> , <i>kolovy</i> , <i>verbunk</i> , <i>karičky</i> , <i>na krut</i> , <i>do kolieska</i>
FRANCUSKA	lirske ljubavne i humoristične pjesme - trubaduri (<i>troubadour</i>), žongleri (<i>jongleur</i>), truveri (<i>trouveres</i>) - strofna kancona (<i>chanson</i>), refren litanijskog tipa, tipa sekvence, refren rondelskog tipa	lutnja, generalbas, <i>hurdy-gurdy</i> , <i>bodega</i> , <i>galoubet</i> , flauta, violina, tamburin	<i>branle</i> , <i>gavota</i>
ENGLESKA	pripovjedne pjesme (<i>common measure</i>), balade (<i>ballads</i>), dječje pjesme - pentatonika, heptatonika, heksatonika	<i>concertina</i> , <i>melodeon</i> , gajde, violina, usna harmonika, bas bubanj	<i>morris dance</i> , pučki plesovi <i>country dances</i>
SRBIJA	čobanske, kopačke, beračke, kravajske... - dvoglasje (<i>pjevanje na bas</i>)	svirale, duduk, dvojnice, gajde, zurile, tambure, doboš, daire, harmonika	<i>kolo</i> (Moravac, užičko), obredni plesovi, <i>nijemi ples</i>

HRVATSKA

	PJESME	INSTRUMENTI	PLESOVI
Slavonija, Baranja i Srijem	bećarci, svatovci, molsko pjevanje, groktalice, varoške pjesme - dijatonsko dvoglasje	diplice, dvojnice, gajde, tambura (bisernica, brač, berda, bugarija), violina, harmonika	<i>šetano kolo</i> , šokačko kolo, valcer, tango, čardaš
Središnja i sjeverozapadna Hrvatska	pjevanje na bas, rozgalice - jednoglasni i dvoglasni napjevi - <i>mužikaši</i>	dude, dvojnice, žvegla, ftiček, <i>gosle</i> (violina), <i>bajs</i> , <i>beglajt</i> (tambura bugarija)	<i>biračko kolo</i> , drmeš, dućec, kozatuš, staro sito, valcer, polka
Međimurje i Podravina	obredne pjesme: kraljičke, krijesne, ladarske, dodolske -jednoglasni napjevi, <i>popevke</i> - <i>bandisti</i> , <i>guci</i>	bordunska citra, cimbal, violina, bajs	valcer, polka, čardaš, <i>pjevano kolo</i> , drmeš, <i>ples s ropčecom</i>
Gorska Hrvatska	rozgalice, ojkače, vojkavice, treskavice, gange i rere	diple s mijehom, gusle, <i>dangube</i> , dijatonska i kromatska harmonika	<i>nijemo kolo</i> (vrličko, ličko, sinjsko), tanac, ples u paru
Istra i Kvarner	kolende - dvoglasje u <i>istarskoj ljestvici</i> , <i>ćićarijsko bugarenje</i> , <i>diskantno dvoglasje</i> , tarankanje	sopele, vidalice, šurle, mih, <i>vijulina</i> , <i>bajs</i> , <i>armonika trieštinka</i> - <i>mantinjade</i> - <i>gunjci</i>	<i>balun</i> , mazurka, polka
Dalmacija	čobansko i putničko pjevanje, zdravice, pjevanje iz kape, orcanje, orzenje, groktenje, klapsko pjevanje	mandolina, lijerica, mandola, gitara	šotić, kvatropaše, furlana, valcer, manfrina, kvadrilja, polka šaltina, linđo, kumpanije, moreška

ISTRAŽIVAČKI DIO

Vrijeme istraživanja:

- *svibanj, 2015. godine*

Mjesto istraživanja:

- *OŠ Nikole Andrića, Vukovar*

Cilj istraživanja:

- *spoznati kolika je zastupljenost tradicijske glazbe u programu nastave glazbene kulture u prva četiri razreda te vladaju li i koliko uspješno učenici pojmovima tradicijske glazbe*

Istraživačka pitanja:

- *Znaju li učenici kakva je to tradicijska/narodna/folklorna glazba?*
- *Sviđa li se učenicima takva vrsta glazbe?*
- *Znaju li učenici navesti tradicijske pjesme, plesove i instrumente (glazbala) o kojima su učili na nastavi glazbene kulture?*
- *Posvećuju li učenici vrijeme tradicijskoj glazbi i izvan nastave glazbene kulture?*
- *Kolika je prisutnost tradicijske glazbe u programu nastave glazbene kulture u prva četiri razreda osnovne škole?*

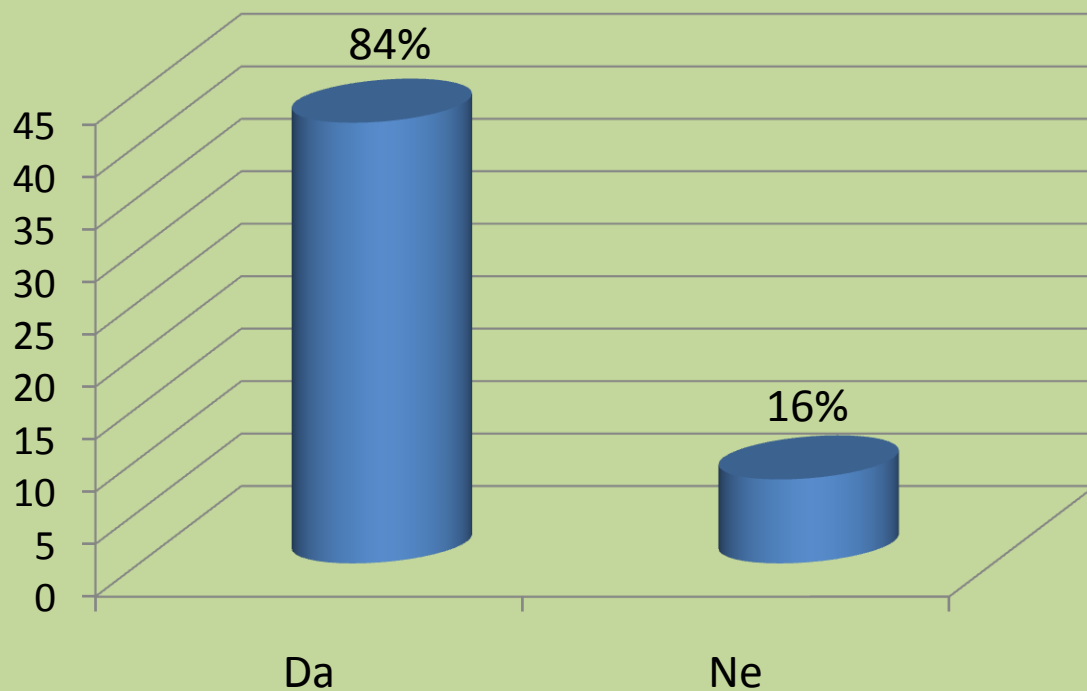
Postupci i instrumenti istraživanja:

- *anketiranje/anketni upitnik*
 - *50 učenika (od 2. do 4. razreda)*
 - *23 pitanja*

- *analiza pedagoške dokumentacije/analiza nastavnog plana i programa glazbene kulture od 1. do 4. razreda*

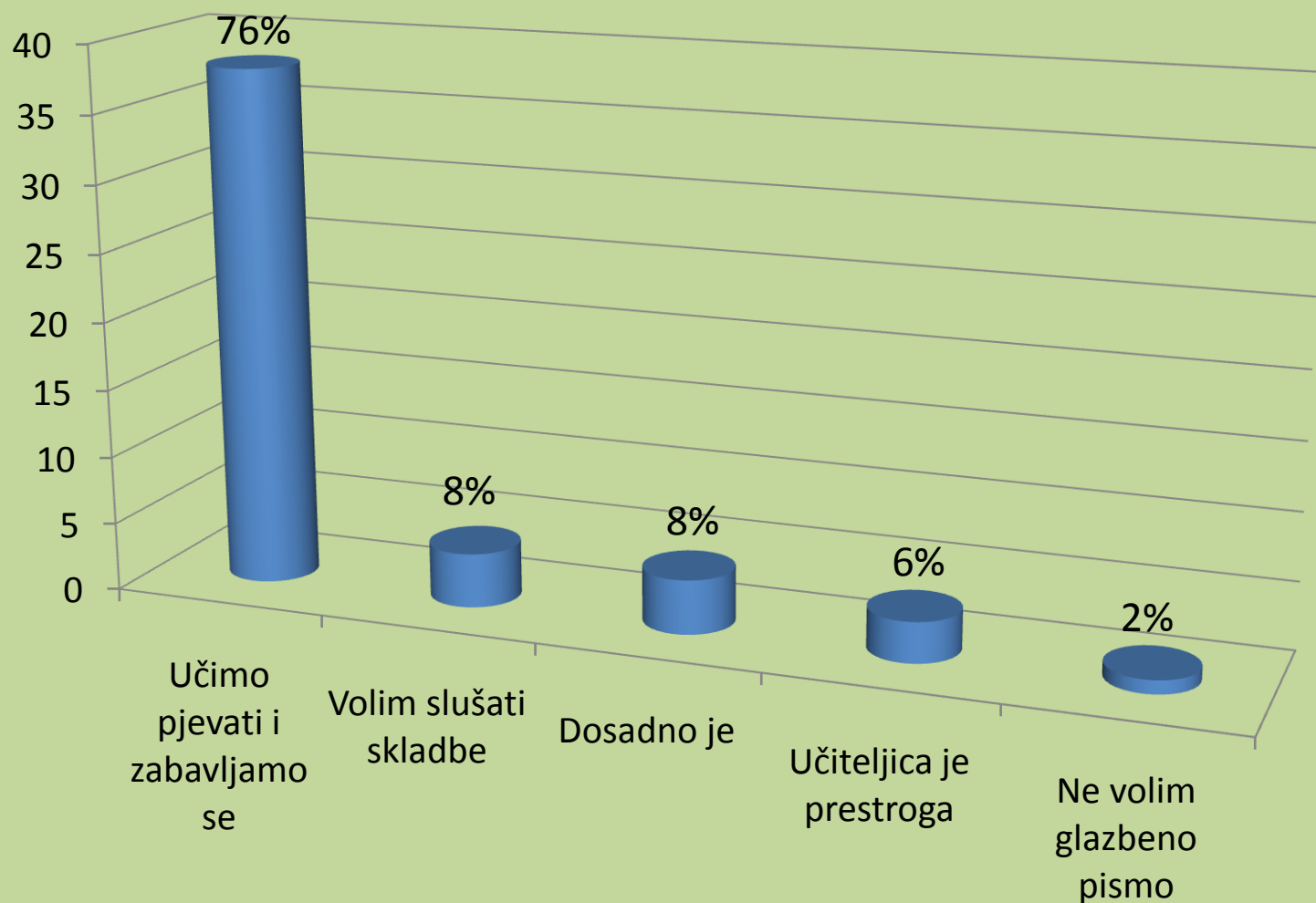
Rezultati i analiza anketnog upitnika

Voliš li nastavu glazbene kulture?

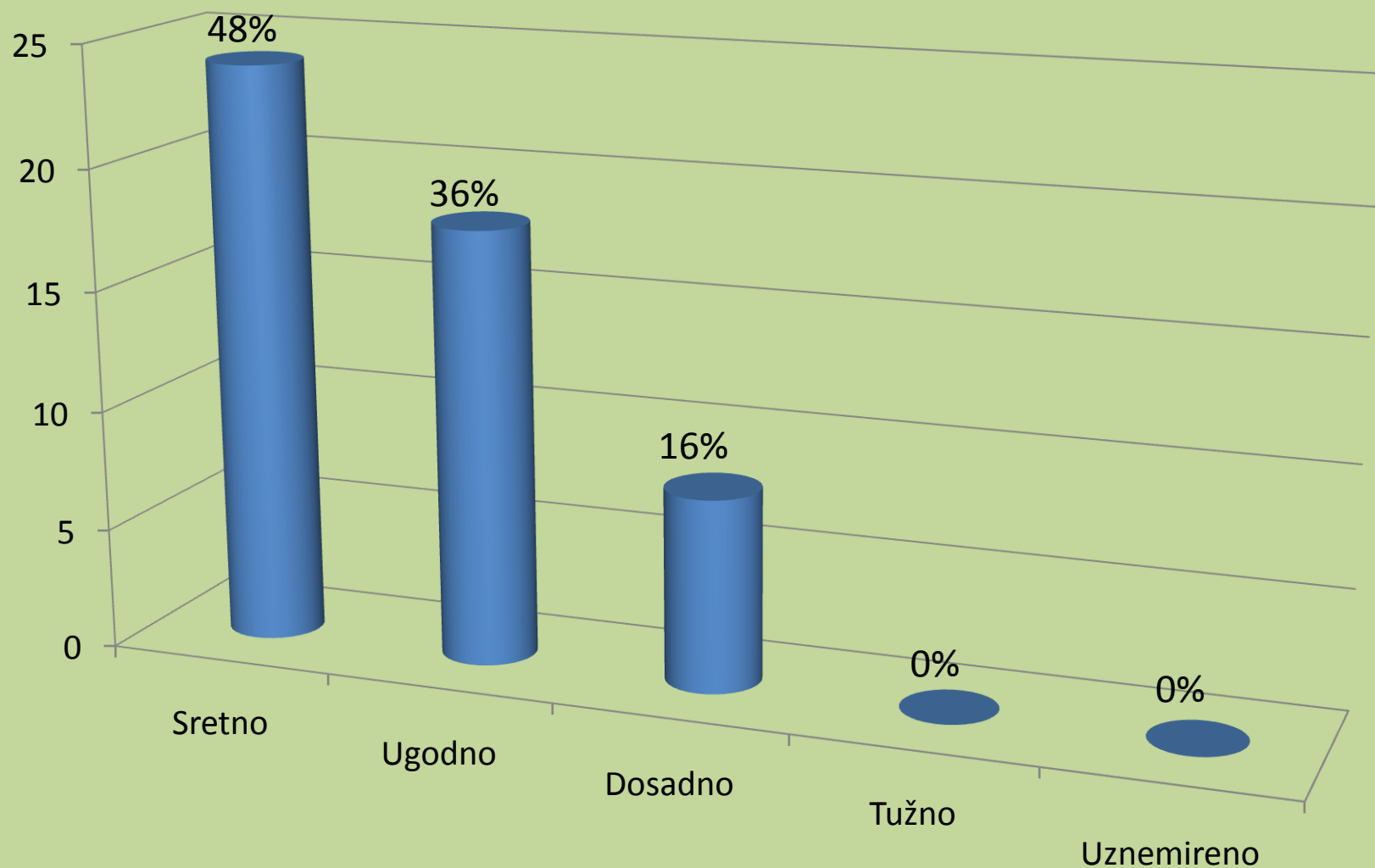
Grafikon 1: *Ne/afinitet učenika prema nastavi glazbene kulture*

Zašto ne/voliš nastavu glazbene kulture?

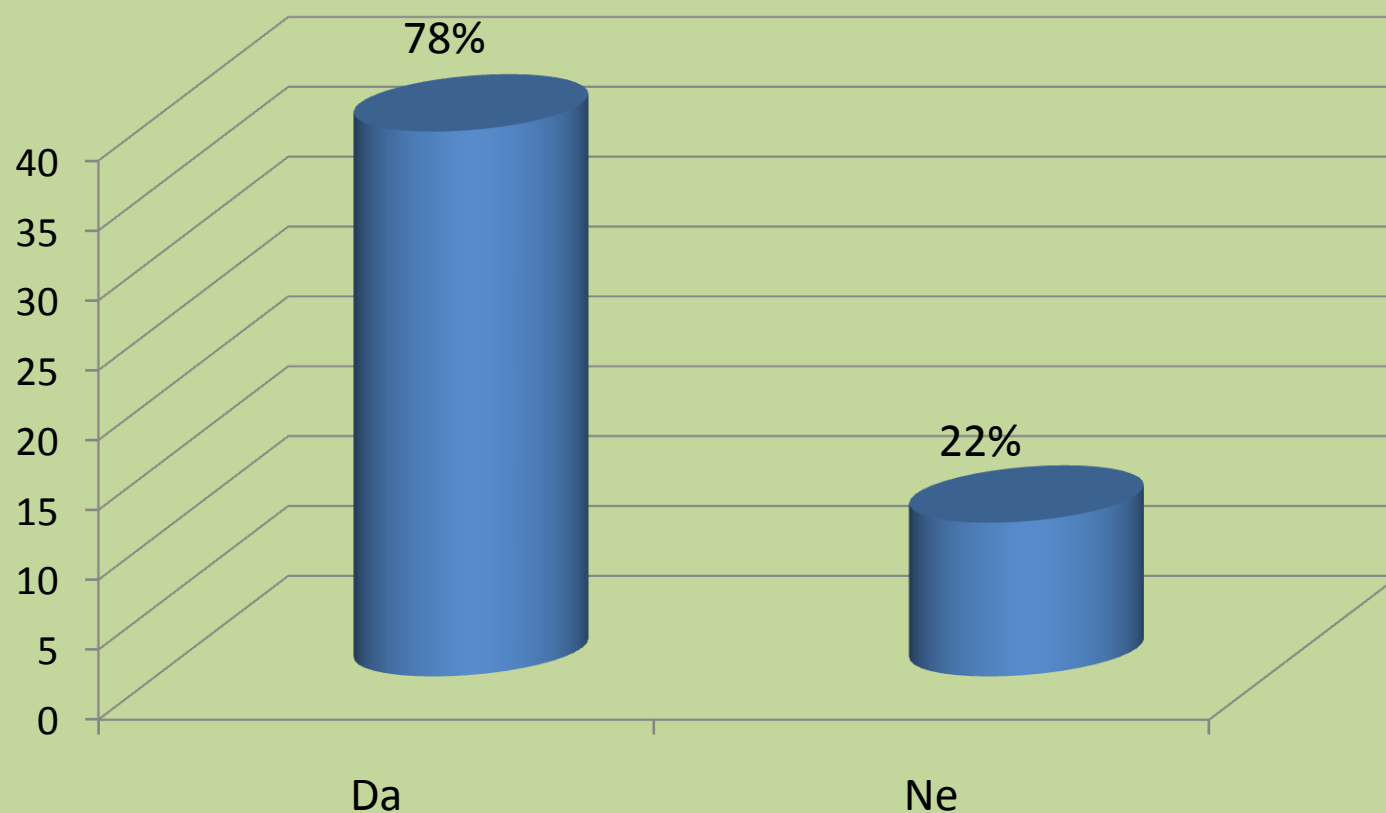
Grafikon 2: Razlozi učenickog ne/afiniteta u odnosu na nastavu glazbene kulture

Kako se najčešće osjećaš na nastavi glazbene kulture?

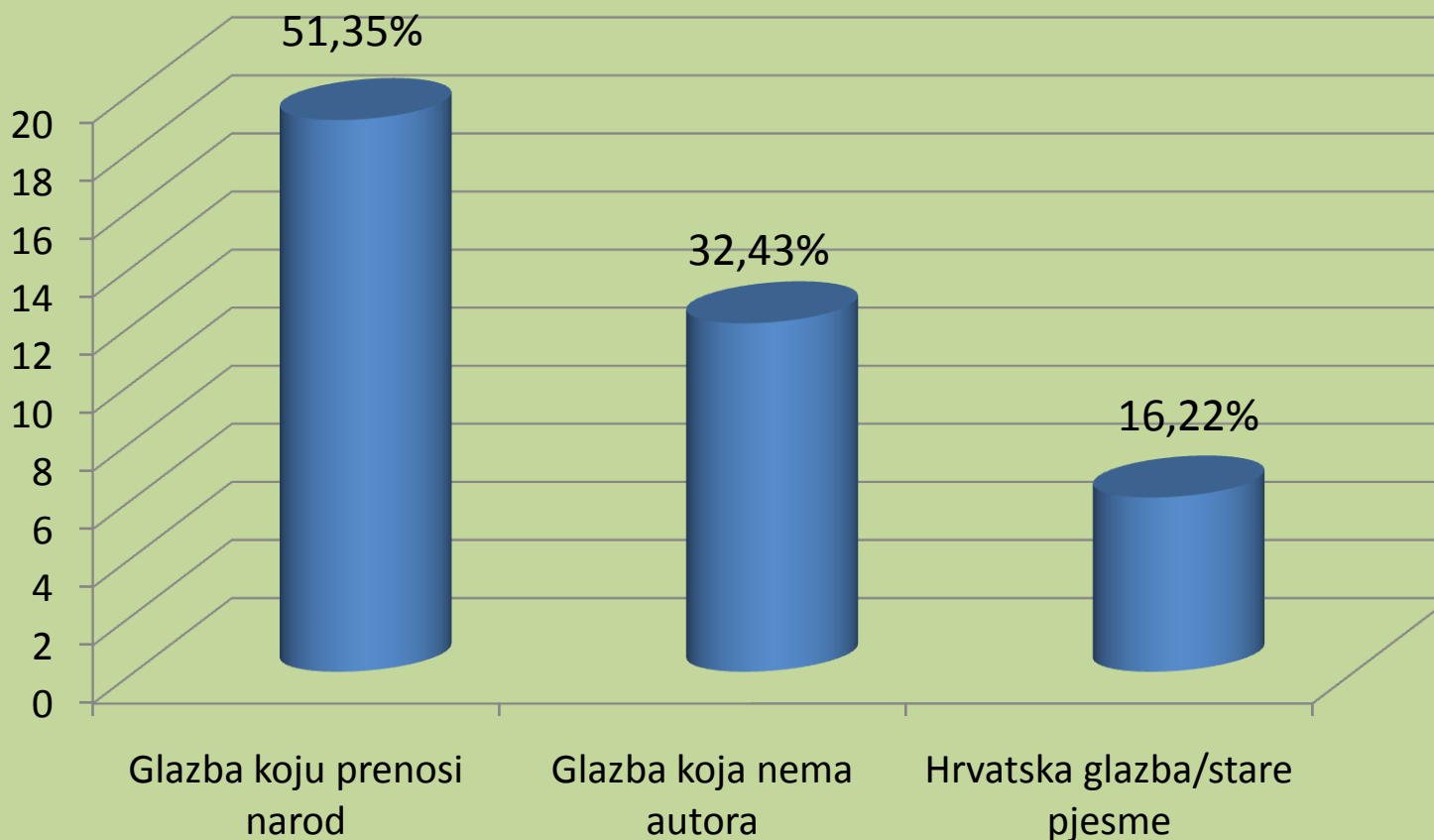
Grafikon 3: Ne/ugodni osjećaji učenika na nastavi glazbene kulture

Znaš li kakva je to narodna ili tradicijska glazba?

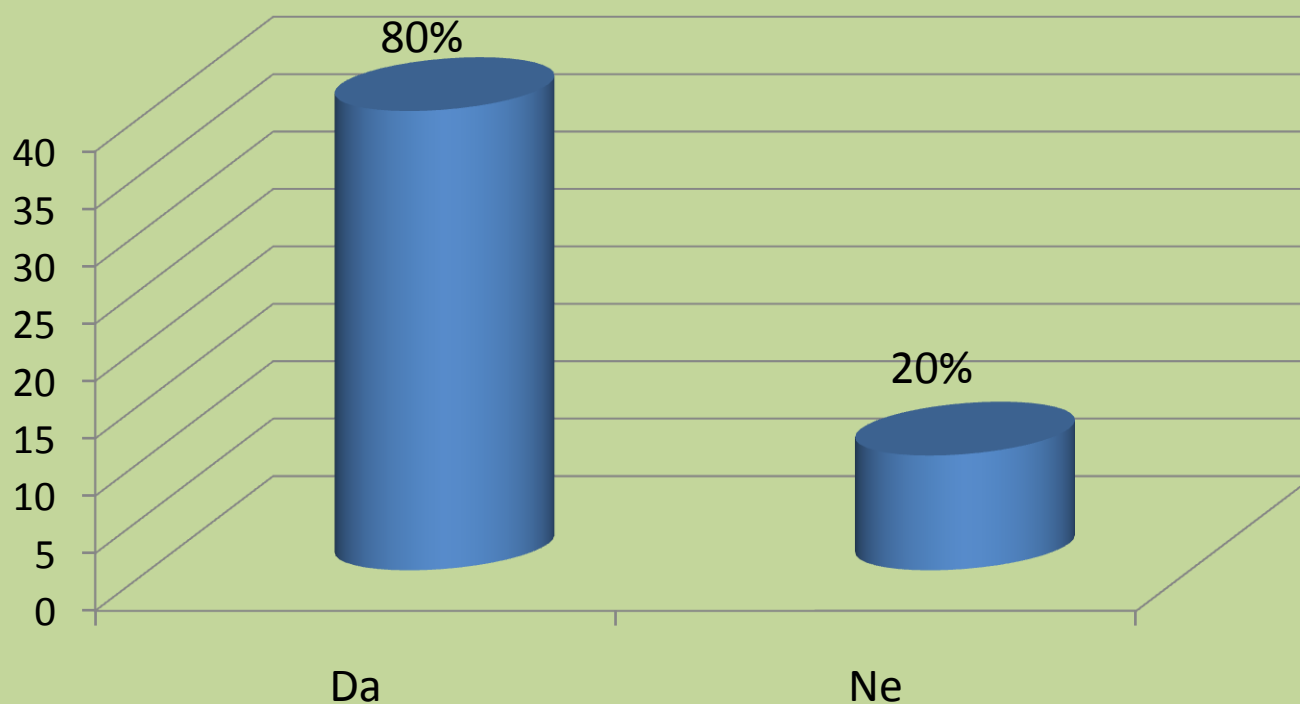
Grafikon 4: Učeničko ne/poznavanje pojma narodna ili tradicijska glazba

Opiši svojim riječima narodnu (tradicijsku) glazbu!

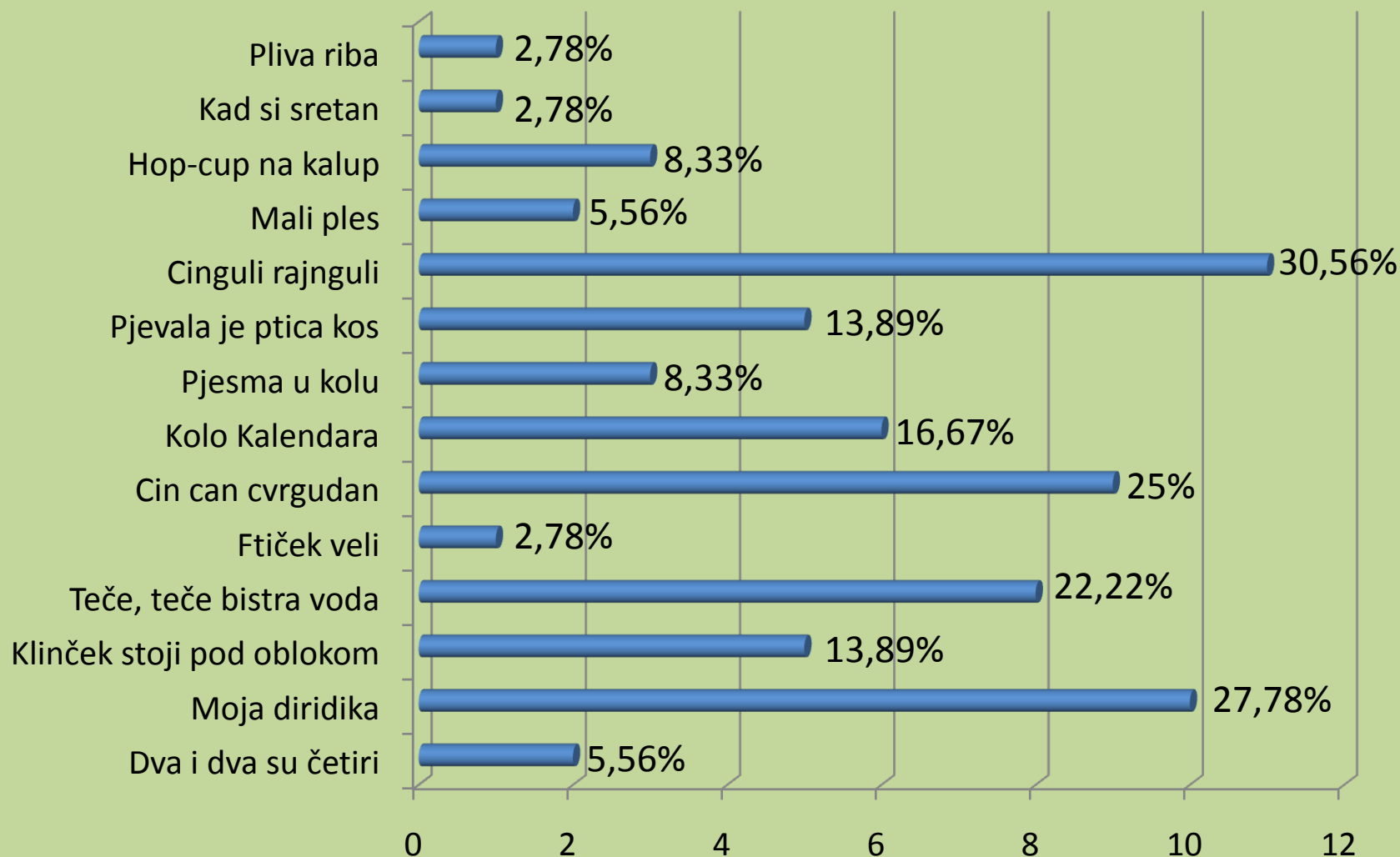
Grafikon 5: *Učeničko poimanje narodne (tradicijske) glazbe*

Jeste li na satu glazbene kulture pjevali narodne (tradicijske) pjesme?

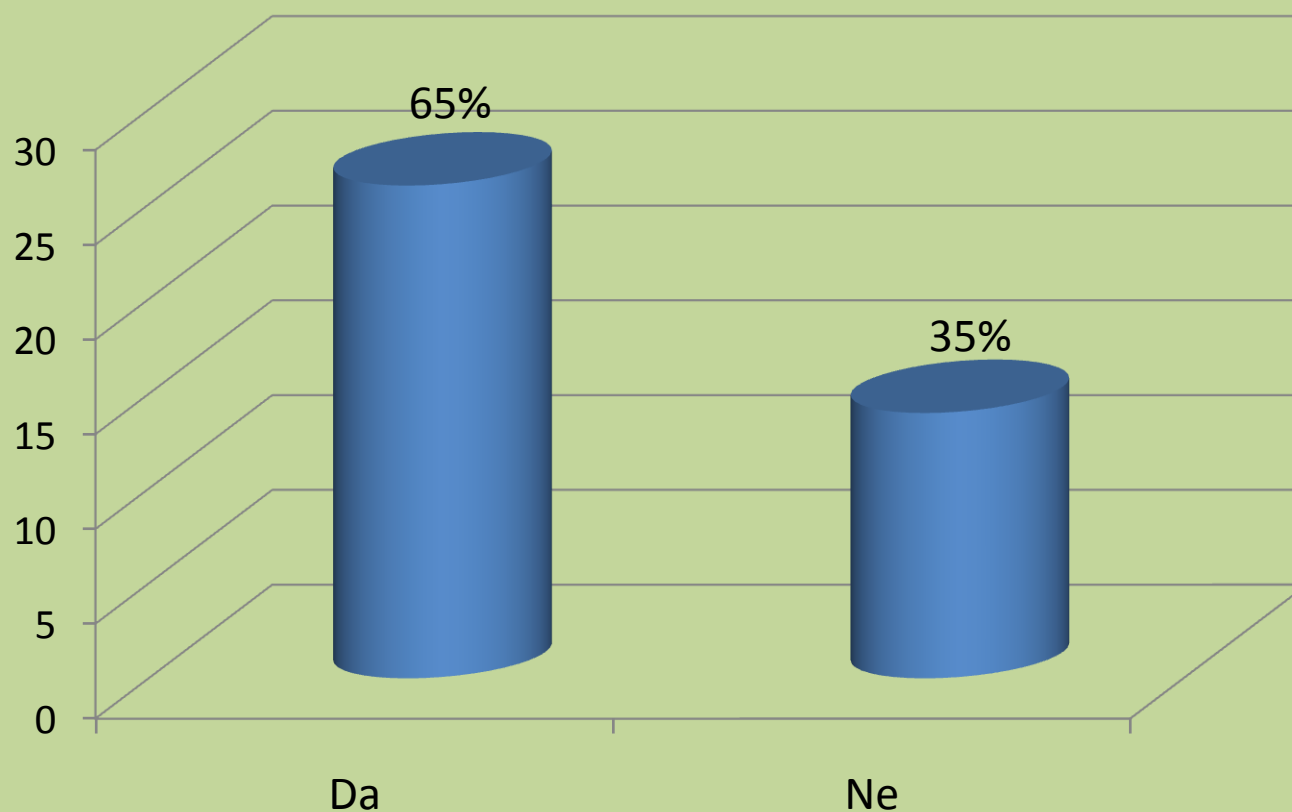
Grafikon 6: Učeničko prisjećanje jesu li na satu glazbene kulture pjevali narodne (tradicijske) pjesme

Navedi nazive tradicijskih pjesama koje ste pjevali!

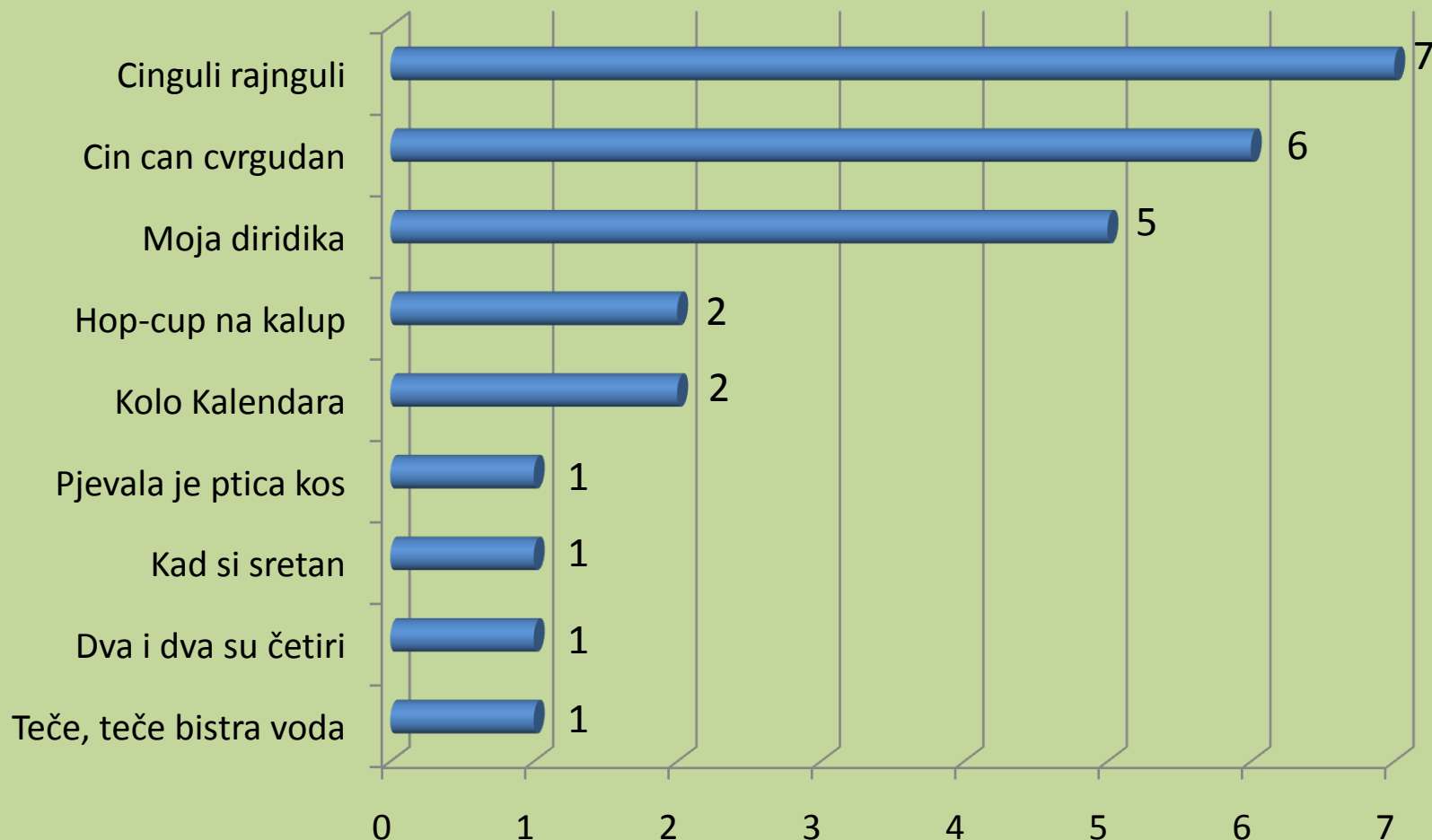
Grafikon 7: Učeničko navođenje naziva tradicijskih pjesama koje su pjevali na satu glazbene kulture

Je li ti se neka od tih narodnih (tradicijskih) pjesama posebno svidjela?

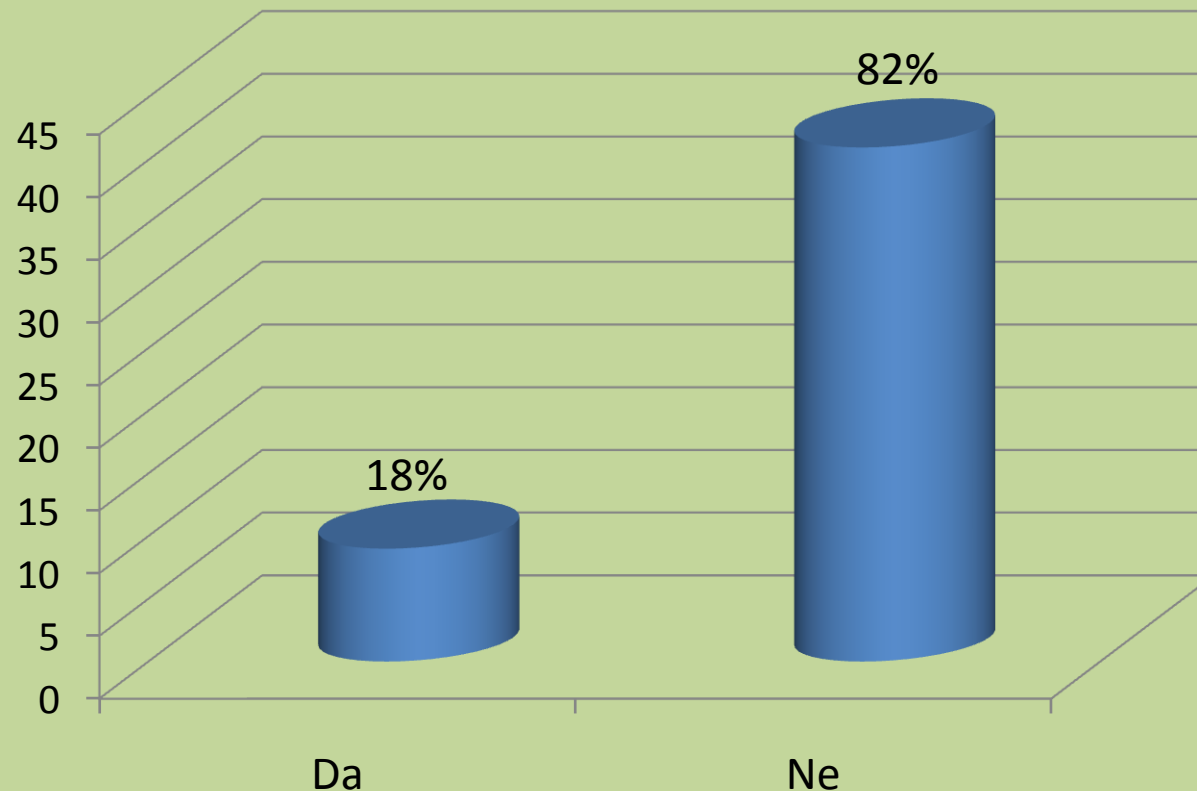
Grafikon 8: *Afinitet učenika prema narodnim (tradicijskim) pjesmama*

Navedi naziv pjesme koja ti se posebno svidjela?

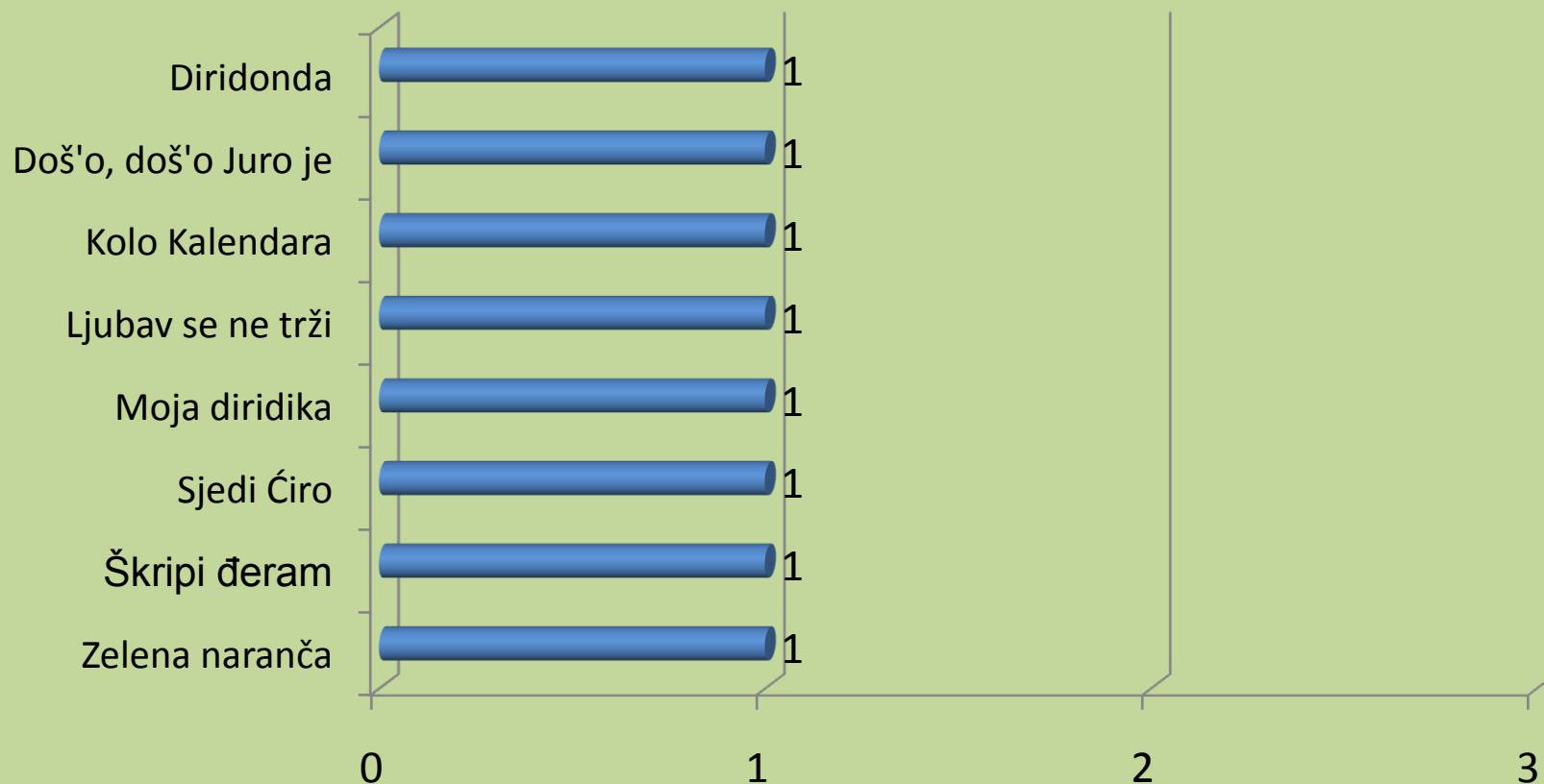
Grafikon 9: Učeničko navođenje naziva tradicijskih pjesama koje su im se posebno svidjele

Pjevaš li ili slušaš neku drugu narodnu (tradicijsku) pjesmu u slobodno vrijeme?

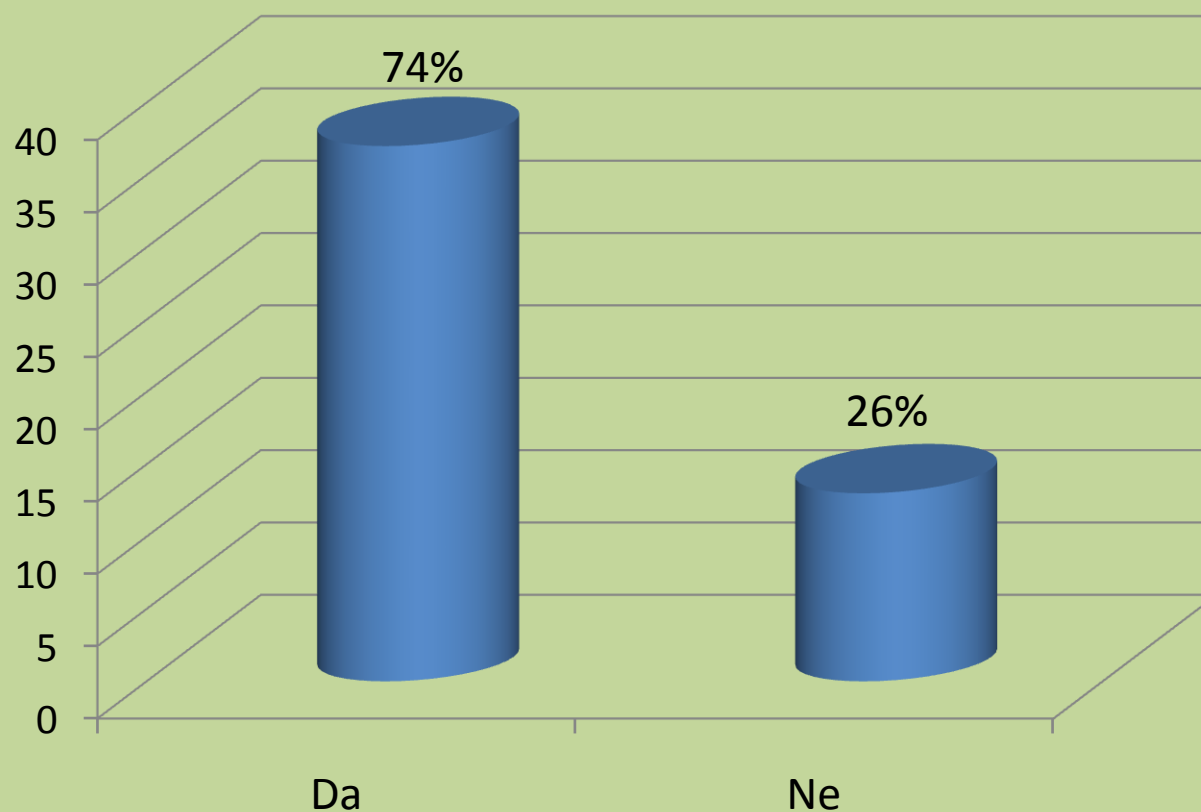
Grafikon 10: Ne/afinitet učenika prema narodnim (tradicijskim) pjesmama u slobodno vrijeme

Navedi naziv tradicijske pjesme koju pjevaš ili slušaš u slobodno vrijeme!

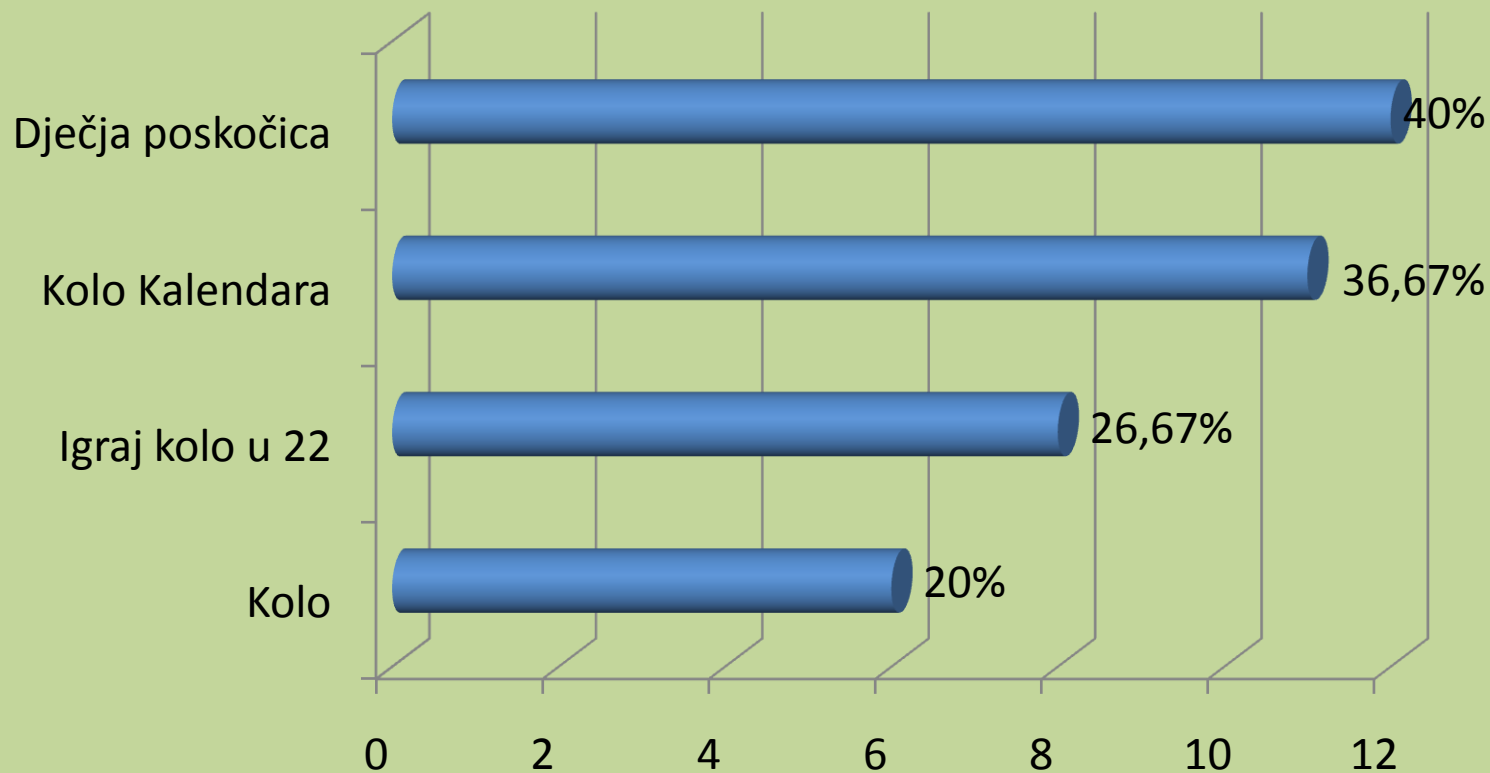
Grafikon 11: Učeničko navođenje naziva tradicijskih pjesama koje rado pjevaju ili slušaju u slobodno vrijeme

Jeste li na satu glazbene kulture plesali narodne (tradicijske) plesove?

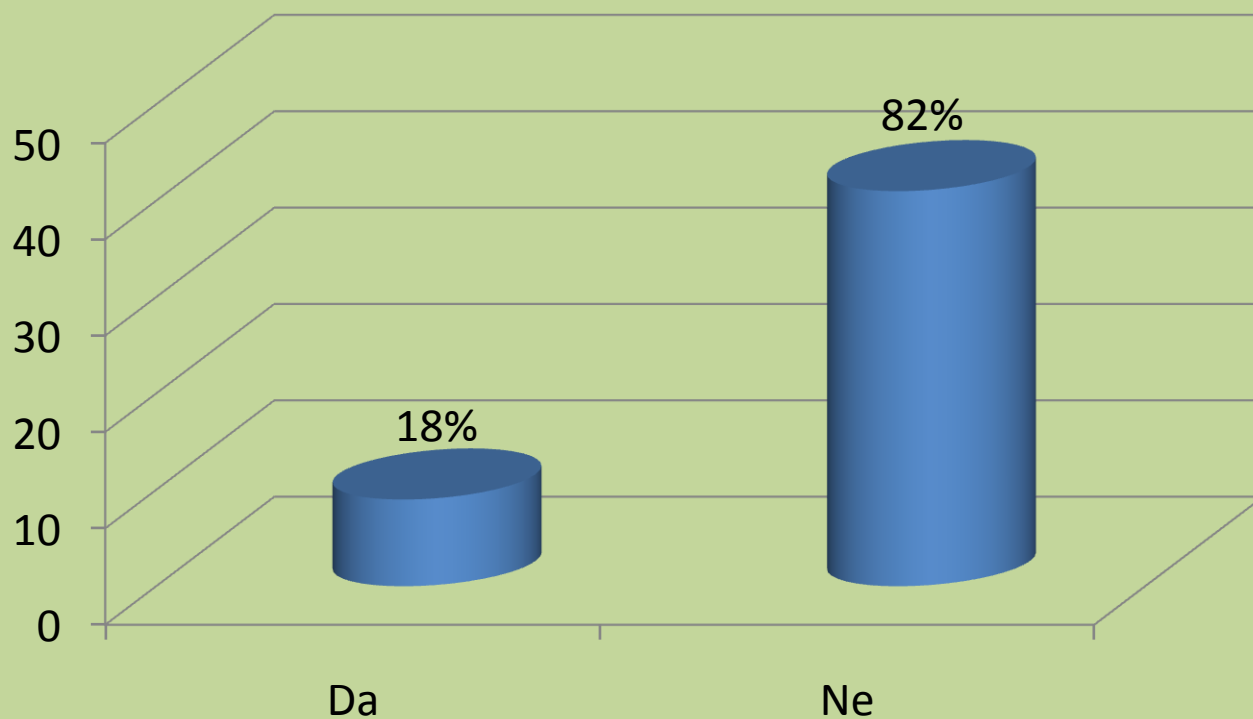
Grafikon 12: Učeničko prisjećanje jesu li na satu glazbene kulture plesali narodne (tradicijske) plesove

Navedi nazive tradicijskih plesova koje ste učili plesati!

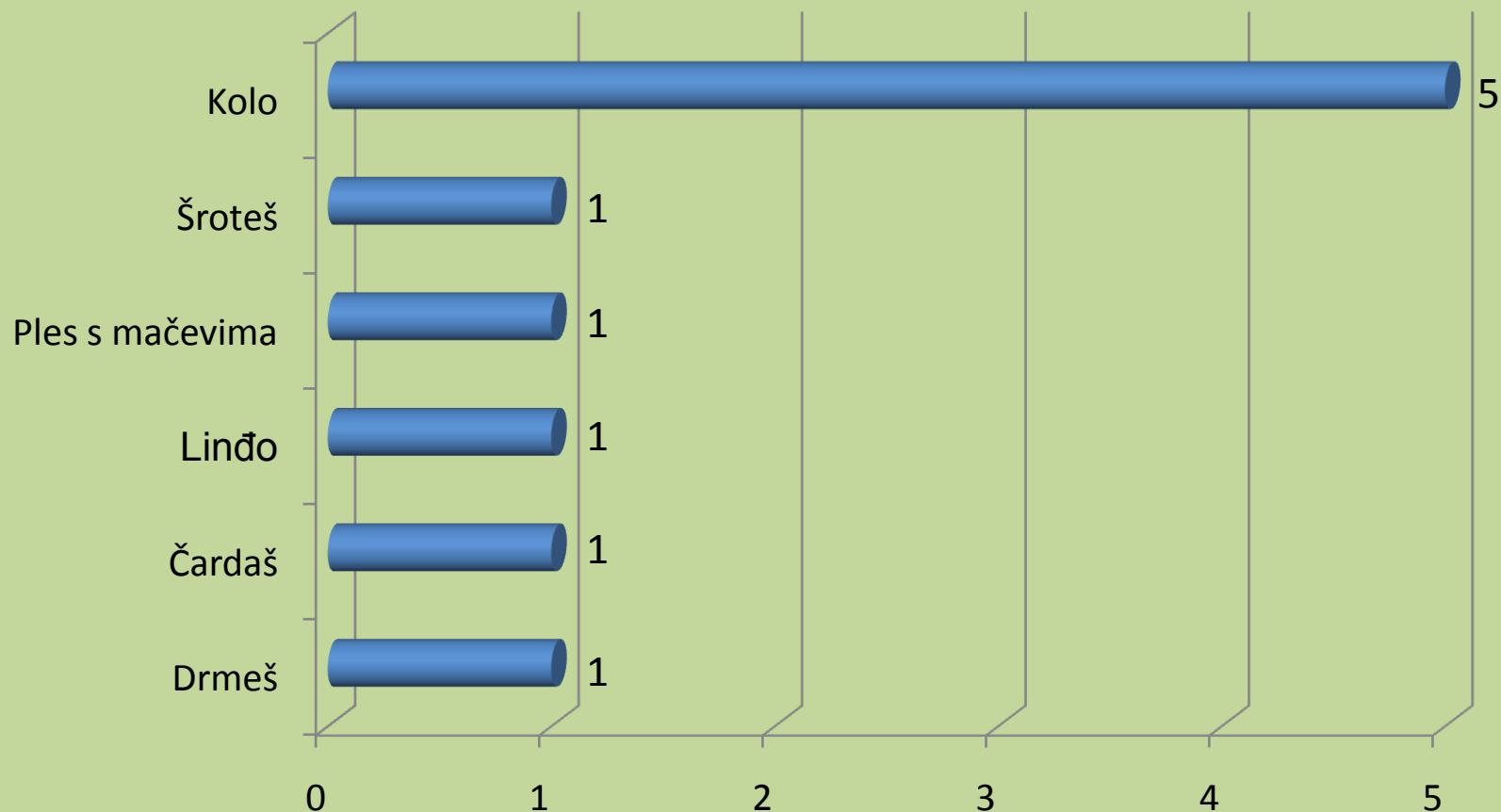
Grafikon 13: *Učeničko navođenje naziva tradicijskih plesova koje su plesali na satu glazbene kulture*

Znaš li navesti neki drugi narodni (tradicijski) ples?

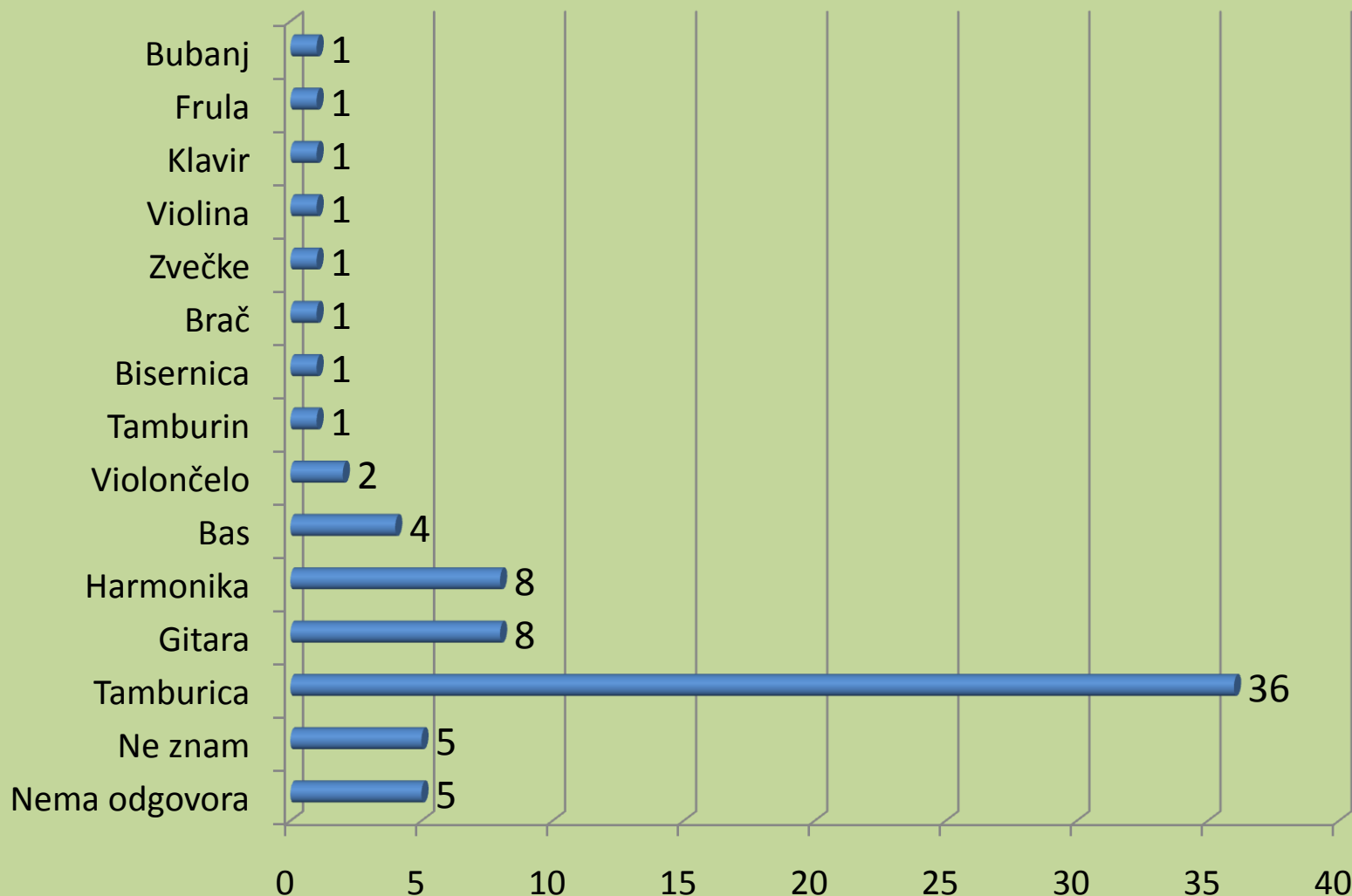
Grafikon 14: Učeničko ne/poznavanje tradicijskih plesova izvan nastave glazbene kulture

Navedi barem jedan takav tradicijski ples!

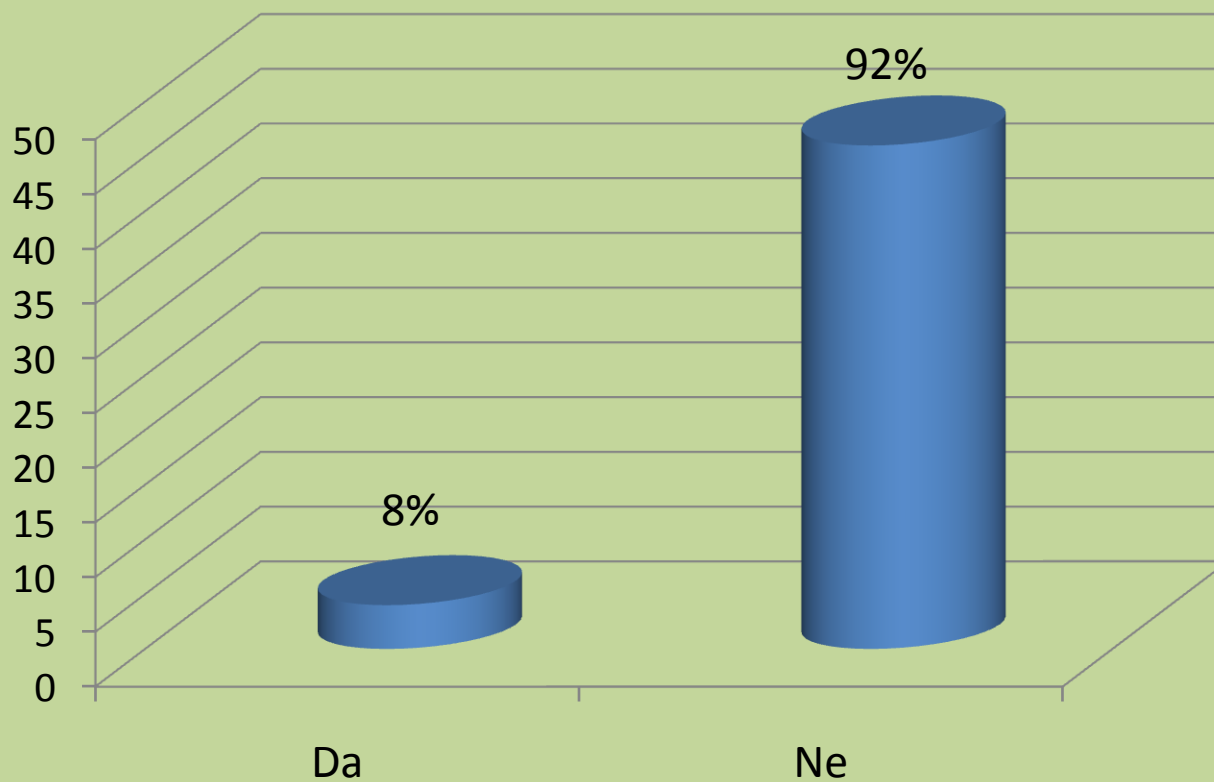
Grafikon 15: *Učeničko navođenje naziva njima poznatih tradicijskih plesova izvan nastave glazbene kulture*

Nabroji nekoliko narodnih glazbala (instrumenata) podrijetlom iz Slavonije!

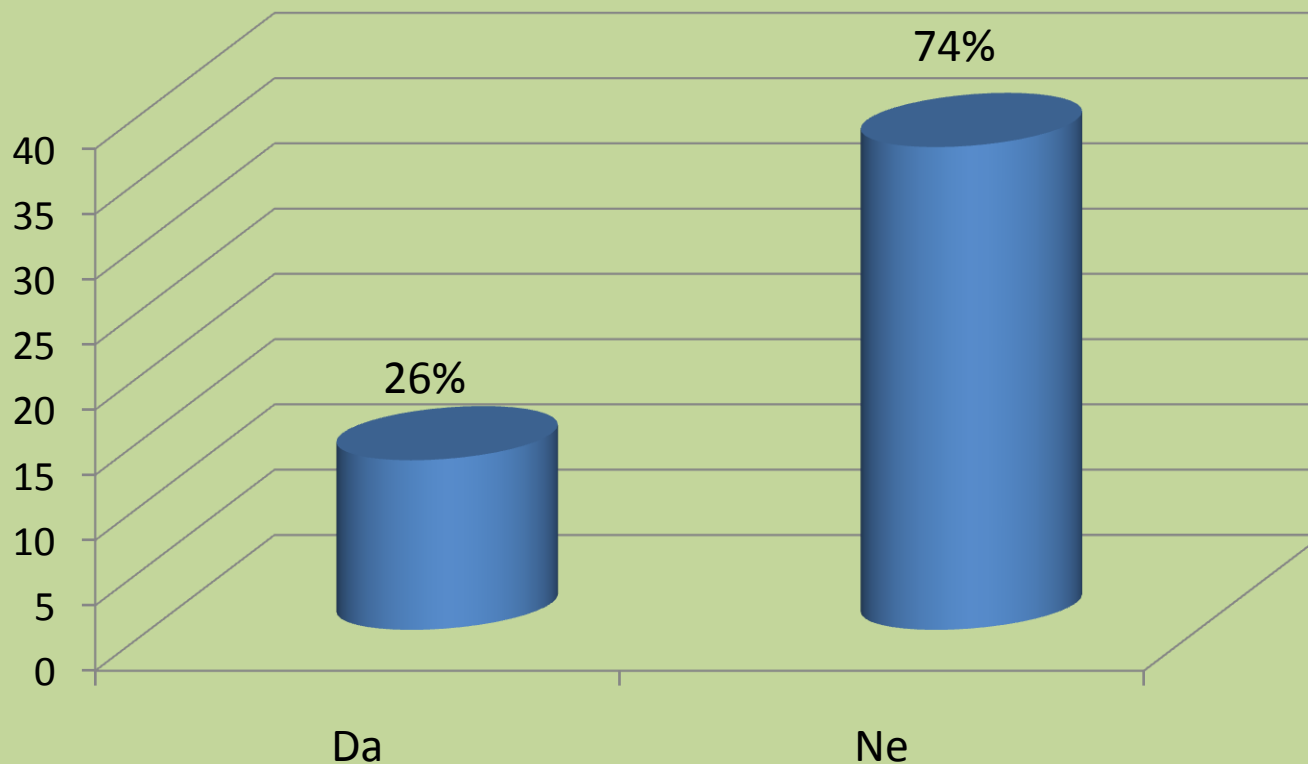
Grafikon 16: Učeničko prisjećanje tradicijskih instrumenata podrijetlom iz Slavonije

Plešeš li u folklornom ansamblu?

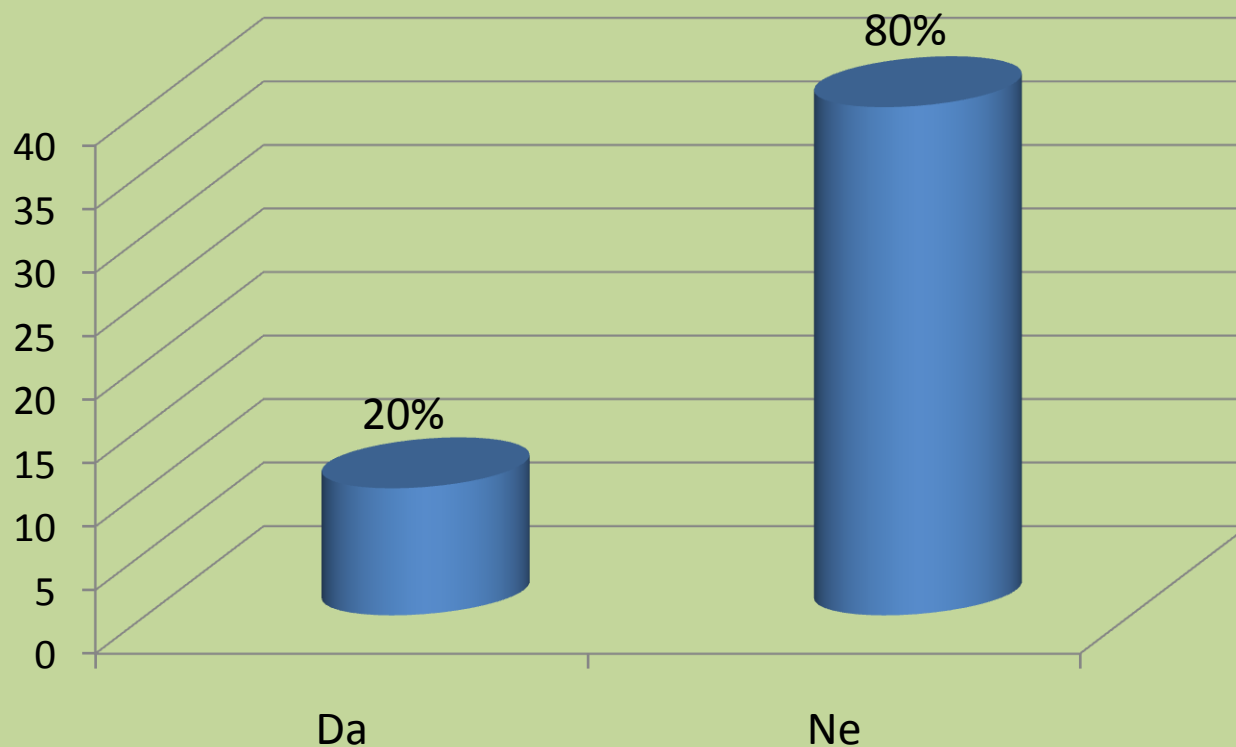
Grafikon 17: Učeničko sudjelovanje u radu folklornog ansambla

Jesi li ikada bio/bila na nastupu nekog folklornog ansambla?

Grafikon 18: Učeničko prisjećanje jesu li ikada bili na nastupu nekog folklornog ansambla

Jesi li ikada bio/bila na koncertu nekog tamburaškog sastava?

Grafikon 19: Učeničko prisjećanje jesu li ikada bili na koncertu tamburaškog sastava

Analiza nastavnog plana i programa
glazbene kulture u prva četiri razreda
osnovne škole

Tradicijske pjesme i brojalice namijenjene pjevanju i slušanju u prva četiri razreda osnovne škole

Ukupno tradicijskih pjesama namijenjenih pjevanju: 64

Omjer tradicijskih i umjetničkih pjesama: $64/120 = 53,33\%$

1. razred - manje od polovice predloženih pjesama su tradicijske pjesme, tj.
12 od ukupno 26; $12/26 = 46,15\%$
 2. razred - manje od polovice predloženih pjesama su tradicijske pjesme, tj.
12 od ukupno 29; $12/29 = 41,37\%$
 3. razred - više od polovice predloženih pjesama su tradicijske pjesme, tj.
18 od ukupno 31; $18/31 = 58,06\%$
 4. razred - oko $2/3$ predloženih pjesama su tradicijske pjesme, tj.
22 od ukupno 34; $22/34 = 64,71\%$
- Od 1. do 4. razreda samo 1 tradicijska pjesma namijenjena je slušanju

Tradicijske pjesme namijenjene pjevanju u prva četiri razreda osnovne škole koje su stvaralaštvo drugih naroda

Najviše je hrvatskih tradicijskih pjesama: $51/64 = 79,69\%$

Ostale pjesme potječu iz ovih zemalja:

Austrija, Engleska, Francuska, Slovačka, Srbija, Švedska i Švicarska: $13/64 = 20,31\%$

1. razred – 2 pjesme su stvaralaštvo drugih naroda (Slovačka, Švedska)
2. razred – 3 pjesme su stvaralaštvo drugih naroda (Francuska, Slovačka)
3. razred – 6 pjesama je stvaralaštvo drugih naroda (Austrija, Slovačka, Švicarska)
4. razred - 2 pjesme su stvaralaštvo drugih naroda (Engleska, Srbija)

Najviše je slovačkih tradicijskih pjesama: $7/13 = 53,85\%$

ZAKLJUČAK

- prevlast tradicijskih pjesama u planu i programu glazbene kulture
- nezastupljenost tradicijske glazbe pojedinih naroda: Poljska, Češka, Mađarska, sjeveroistočna Italija
- smanjenje broja tradicijskih pjesama
- važnost etnomuzikološkog pristupa

LITERATURA:

- Blažević, K. (1993). Podaci o glazbenom folkloru Baranje u arhivu Etnološkog zavoda, *Studia ethnologica Croatica*, 4(1), 175-179. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://hrcak.srce.hr/75757>
- Burke, P. (1991). *Junaci, nitkovi i lude: narodna kultura predindustrijske Evrope*. Zagreb: Školska knjiga.
- Ceribašić, N. (1992). Slavonska folklorna glazba kroz koncepcije smotri i istraživanja, *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, 29(1), 297-321. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://hrcak.srce.hr/71261>
- Ceribašić, N. (1998). Etnomuzikološka i etnokoreološka djelatnost Instituta tijekom devedesetih godina, *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, 35(2), 49-66. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://hrcak.srce.hr/file/63918>
- Ceribašić, N. (2003). *Hrvatsko, seljačko, starinsko i domaće: povijest i etnografija javne prakse narodne glazbe u Hrvatskoj*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
- Chaytor, H. J. (1912). *The Troubadours*. Cambridge: at the University Press. Preuzeto 23.9.2015. s: <https://www.gutenberg.org/files/12456/12456-h/12456-h.htm>
- Čaleta, J. (2001). Tradicijska glazbala. U: Z. Vitez i A. Muraj (ur.) *Hrvatska tradicijska kultura: na razmeđu svjetova i epoha*. Zagreb: Barbat, Galerija Klovićevi dvori, Institut za etnologiju i folkloristiku, str. 423-441.

- Heaney, M. (2004). The Earliest Reference to the Morris Dance, *Folk Music Journal*, 8(4), 513-515. Preuzeto 15.9.2015. s: https://en.wikipedia.org/wiki/Morris_dance
- *Hrvatska enciklopedija*, X. svezak (2008). Zagreb: Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“.
- Marošević, G. (2001). Folklorna glazba. U: Z. Vitez i A. Muraj (ur.) *Hrvatska tradicijska kultura: na razmeđu svjetova i epoha*. Zagreb: Barbat, Galerija Klovićevi dvori, Institut za etnologiju i folkloristiku, str. 409-423.
- Marošević, G. (2010). Susret folkloristike i antropologije u hrvatskoj etnomuzikologiji. U: M. Hameršak i S. Marjanić (ur.) *Folkloristička čitanka*. Zagreb: AGM, str. 479-509.
- Miholić, I. (2009). *Hrvatska tradicijska glazba*, udžbenik hrvatske tradicijske glazbene kulture s 3 zvučnog/zvučna CD-a od petog do osmog razreda osnovne škole. Zagreb: Profil.
- *Muzička enciklopedija 1* (1972). Zagreb: JLZ. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://www.scribd.com/doc/228939090/Muzicka-enciklopedija-1#scribd>
- *Muzička enciklopedija 3* (1977). Zagreb: JLZ. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://www.scribd.com/doc/133615318/Muzicka-enciklopedija-3#scribd>
- *Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Preuzeto 15.9.2015. s: https://www.google.hr/search?q=nastavni+plan+i+program+za+osnovnu+%C5%A1kolu&rlz=1C1SAVI_enHR531HR594&oq=nastavni+plan+i&aqs=chrome.2.0j69i57j0l4.5235j0j7&sourceid=chrome&es_sm=122&ie=UTF-8

- Nettle, B. (1965). *Folk and Traditional Music of the Western Continents*. NJ: Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://www.traditionalmusic.co.uk/traditional-western-continent/>
- Primorac, J. (2010). O estetici klapskoga pjevanja, *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, 47(2), 31-50. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://hrcak.srce.hr/file/92838>
- Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe: teorijsko-tematski aspekti*. Zagreb. Preuzeto 23.9.2015. s: [https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski aspekti.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe_Teorijsko_tematski_aspekti.pdf)
- Sam Palmić, R. (2013). Tragom zavičajnih napjeva u osnovnoškolskom glazbenom kurikulumu do interkulturalnosti, *Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, 62(4), 559-572. Preuzeto 23.9.2015. s: <http://hrcak.srce.hr/112425>
- Scholes, P. (1970). Gavotte, *The Oxford Companion to Music*. Oxford and New York: Oxford University Press. Preuzeto 15.9.2015. s: <https://en.wikipedia.org/wiki/Gavotte>
- Svalina, V. (2012). Tradicijsko pjevanje u glazbeno-folklornim područjima panonske zone. U: B. Žakula (ur.) *17. seminar folklora panonske zone*. Vinkovci: Kulturni centar Gatalinka, str. 184-192. Preuzeto 23.9.2015. s: [https://bib.irb.hr/datoteka/590356.Svalina Vesna - Tradicijsko pjevanje u glazbeno-folklornim područjima panonske zone.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/590356.Svalina_Vesna_-_Tradicijsko_pjevanje_u_glazbeno-folklornim_podrucjima_panonske_zone.pdf)
- Šulentić Begić, J. (2010). Pjevanje kao izabrana aktivnost otvorenog modela nastave glazbe. U: T. Vrandečić i A. Didović (ur.) *Monografija umjetničko-znanstvenih skupova 2007.-2009. Glas i glazbeni instrument u odgoju i obrazovanju*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Europski centar za napredna i sustavna istraživanja, str. 60-67.

Preuzeto 15.9.2015.

s: http://bib.irb.hr/datoteka/501685.PJEVANJE_KAO_IZABRANA_AKTIVNOST_OTVORENOG_MODELA_NASTAVE_GLAZBE.pdf

- Šulentić Begić, J. (2015). Srednjoeuropsko glazbeno stvaralaštvo u nastavi glazbe u osnovnoj školi. U: V. Galzina (ur.) *International Conference National and Universal Culture in Central Europe*.

Slavonski Brod: Faculty of Education, University of J.J. Strossmayer in Osijek, str. 57. Preuzeto 23.9.2015. s: https://bib.irb.hr/datoteka/758540.Srednjoeuropsko_glazbeno_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_u_osnovnoj.pdf

- Thomas, W. (1808). *An Analysis of Country Dancing*. London: W. Calvert. Preuzeto 15.9.2015. s: https://en.wikipedia.org/wiki/Country_dance

- Zebec, T. (2001). Folklorni ples. U: Z. Vitez i A. Muraj (ur.) *Hrvatska tradicijska kultura: na razmeđu svjetova i epoha*. Zagreb: Barbat, Galerija Klovićevi dvori, Institut za etnologiju i folkloristiku, str. 441-451.

HVALA NA POZORNOSTI!